

Hemmelig.

St. meld. nr. 4.

(Overordentlig Storting 1939)

Nøytralitetsrådgerder. Hæren og Sjøforsvaret.

Tilråding fra Forsvarsdepartementet 7 september 1939 godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

(Foredratt av statsråd F. r. M o n s e n.)

Som følge av den utenrikspolitiske situasjon er det hittil truffet følgende nøytralitetsrådgerder:

Hæren.

Den 28 august 1939 besluttet Regjeringen etter forslag av Kommanderende General at følgende avdelinger som var inne til våpenøvinger skulle holdes tilbake til fortsatt tjeneste etter endte øvinger — foreløpig inntil 1 måned:

Luftvernregimentet (fra 5/9).
Maskinkanonbatteriet i Nord-Norge (fra 11/9).
Flygebataljonen (fra 29/8).
Trøndelag flygeavdeling (fra 5/9).

Dette ble stadfestet ved kongelig resolusjon av 1 september 1939.

Den 1 september besluttet Regjeringen, etter forslag fra Kommanderende General, enn videre å holde inne følgende rekruttavdelinger i 6. Divisjon til fortsatt tjeneste — foreløpig inntil 1 måned:

Rekruttbataljonen ved I.R.14 (fra 5/9).
—»— » I.R.15 (fra 3/9).
—»— » I.R.16 (fra 2/9).
Rekruttbatteriet ved Bg.batj. III (fra 2/9).
Rekruttstyrken ved Hålogaland Ingeniør-
bataljon (fra 5/9).
Rekruttstyrken ved 6. Intendanturkompani
(fra 2/9).
Ca. 10 befal og menige ved Alta bataljon.

Samme dag ble dessuten besluttet av Regjeringen etter forslag av Kommanderende General å sette opp følgende avdelinger som nøytralitetsvakt:

Østlandet:

1 linjefeltbataljon av I.R.4.
1 landvernskompani av I.R.5 (for avgivelse til Oslofjord festning).

1 landvernskompani av I.R.5 (for avgivelse til 1. Sjøforsvarsdistrikt).
1 landvernskompani av I.R.6 (for avgivelse til Oscarsborg festning).

Sørlandet:

1 linjefeltbataljon av I.R.7.
1 —»— » I.R.8.
1 linjehjulrytterkompani av Hjulr.kp. 3.
1 batteri av Bergart.bataljon nr. 1.
1 landvernskompani av I.R.7 (for avgivelse til Kr.sand festning).

Vestlandet:

1 linjefeltbataljon av I.R.9.
1 landvernskompani av I.R.9 (for avgivelse til Bergen festning).

Trøndelag:

1 landvernskompani av I.R.13 (for avgivelse til Agdenes festning).

Hærens flygevåpen og Luftvernet ble satt opp fullt ut etter mobiliseringsoppgjørene.

Samtlige disse beslutninger er stadfestet ved kongelig resolusjon den 5 september 1939.

Utgiftene ved disse rådgerder vil beløpe seg til:

Nøytralitetsvakten:

Engangsutgifter ca. kr. 1 000 000
Månedlige utgifter » » 2 150 000

Rekruttskolene:

Månedlige utgifter » » 250 000

Ved mulig senere overgang til planmessig ordning av vakholdet i Nord-Norge vil hertil komme:

Engangsutgift ca. kr. 700 000

Nøytralitetsrådgjerdet. Hæren og Sjøforsvaret.

Ved de avdelinger som blir innkalt til avløsning av rekruttavdelinger vil de månedlige utgifter bli ca. kr. 450 000 (istedenfor nevnte 250 000 ved rekruttskolene).

Sjøforsvaret.

Kommanderende Admiral har holdt fram for departementet at for etablering av nøytralitetsvern bør Sjøforsvaret settes opp i sin helhet. Under de forhold som nå hersker når det gjelder mobiliseringsberedskapet ville imidlertid en øyeblikkelig fullstendig mobilisering av Sjøforsvaret by på store vansker.

For Marinen vil særlig personellspørsmålet skape vansker. For Kystartilleriet må det treffes ganske omfattende foranstaltninger på kystfestningene før de kan ta imot full besetning.

Den praktisk gjennomførlige framgangsmåten, — hvis en skulle sette opp noe av reell verdi —, måtte være å gå skrittvis til verks.

En slik skrittvis utrustning har vært forberedt av Kommanderende Admiral og i prinsippet fulgt, da det på grunn av den spente situasjon ble påkrevd å sette Sjøforsvaret i beredskapstilstand.

Etter konferanse i Regjeringen ble det den 28 august 1939 gitt beskjed til Kommanderende Admiral om å sette i verk følgende ekstraordinære utrustning i tillegg til de ordinære øvelsesstyrker:

- 2 jagerer.
- 9 torpedobåter.
- 19 fly — torpedo- og speidfly — fordelt til flystasjoner på Karljohansvern, i Kristiansand og Bergen.
- Permanente kystvaktstasjoner og sambandsentraler.
- Avsnittsjefer med staber.

For Kystartilleriet det nødvendige antall befall og menige for å etablere beredskapstilstand på kystfestningene.

Marinens ordinære øvelsesstyrke som forblir utrustet består av:

- 2 større mineleggerer.
- 3 nye jagerer.
- 3 større torpedobåter og
- 3 undervannsbåter av B-klassen.

Formell fullmakt for Forsvarsdepartementet til å sette i verk disse rådgjerdene ble gitt ved kongelig resolusjon 1 september 1939. Samtidig ble det for det tilfelle at krisen skulle trekke ut gitt bemyndigelse til å holde inne til fortsatt tjeneste sjøvernepliktige mannskap av aprilkontingenten 1939 og kystfestningenes rekruttstyrker, og til å holde utrustet inntil videre Marinens vanlige øvelsesfartøyer og flystasjoner.

Samme ettermiddag 1 september 1939 anså Regjeringen krisen for å være så akutt at Forsvarsdepartementet fikk fullmakt til å øke utrustningen av Sjøforsvaret i samsvar med et forslag fra Kommanderende Admiral, nemlig med:

For Marinen:

- 5 torpedobåter.
- 2 undervannsbåter.
- 4 minesveipere.
- 3 bevoktningsbåter.
- 4 oppsynsfartøyer.
- 37 leide bevoktningsbåter og
- 3 depotskip.

Til disse fartøyene å innkalle 148 befall og 976 utskrevne sjøvernepliktige.

Videre å sette opp provisoriske kystvaktstasjoner til luftvarslingen.

For Kystartilleriet:

Å innkalle til supplering av de tidligere styrker 55 befall og 258 korporaler og menige, slik at den samlede styrke ble ca. 225 befall og ca. 1940 korporaler og menige.

Etter at stillingen i Europa ved Storbritannias og Frankrikes krigserklæringer var blitt alvorligere ga Regjeringen etter konferanse den 3 september 1939 fullmakt til å utruste ytterligere 8 mineleggere og innkalle det befall og mannskap som var påkrevd.

5 september n. e. har departementet gitt fullmakt til å utruste ytterligere 1 jager.

Antallet av innkalte sjøvernepliktige mannskaper er dermed ca. 2 100 mann.

Formell fullmakt for Forsvarsdepartementet til å sette i verk denne utrustning av Sjøforsvaret til nøytralitetsvakt er gitt ved kongelig resolusjon 5 september 1939.

Med dette er det vesentlige av det Marinen kan sette opp til nøytralitetsvern utrustet. Tilbake står 2 panserskip, mens 2 panserskip er utrustet som depotskip. Videre 2 undervannsbåter av A-klassen og 1 undervannsbåt av B-klassen som er under ettersyn.

En stor del av besetningene, både befall og mannskap, er dårlig øvet. Deres fredstjeneste ligger langt tilbake i tiden. Det vil ta tid før skip og styrker kan være slik oppøvd og samarbeidet at de representerer noen reell kampverdi.

Full mobilisering av Kystfestningene vil kreve ytterligere innkalling av ca. 575 befall og ca. 3 650 menige. Merutgiften vil bli ca. 1 mill. kr. pr. måned.

Overordentlig Storting 1939.

St. meld. nr. 4.

Nøytralitetsrådgjerd. Hæren og Sjøforsvaret.

For Kystfestningene vil den nåværende styrke gi et godt vakthold og dessuten adskil- lig forsvarskraft.

Utgiftene til de rådgjerdene som er satt i verk er beregnet til p r. m å n e d:

Til Marinen ca. kr. 1 000 000, herav særut- gifter til

Marinens Flygevåpen ca. kr. 70 000.

Til Kystartilleriet kr. 260 000.

Beløpene er rent anslagsvise. I tillegg kom- mer engangsutgifter som ikke på det nå- værende tidspunkt kan beregnes med nøyak- tighet, men som for Marinens vedkommende

kan anslåes til ca. 0,4 mill. kr. og for Kyst- artilleriet til ca. 0,5 mill. kr.

Etter samråd med Finansdepartementet er det bestemt at utgiftene skal føres til utgift i statsregnskapet under nytt kap. 1170, Nøy- tralitetsrådgjerd og forsyninger m. v.

Forsvarsdepartementet

tilr å d e r:

Avtrykk av tilråding fra Forsvarsdeparte- mentet av 7 september 1939 om nøytralitets- rådgjerd blir sendt Stortinget.